

Historiaurrea eta hominizazioa

1. Utsuneak bete:

Historiaurrea gizakiaren lehen arbasoak agertu zirenetik (duela 5 milioi urte inguru) idazketa agertu zenera arteko (5.000 urte inguru) denbora da.

Historiaurrea aztertzea arkeologoek aztertzen dute, lehen izakiek utzitako aztarna materialak aztertuz. Aztarna hauek aztarnategietan aurkitzen dira.

2. Zutabeak lotu:

3. Gizakiaren eboluzioari buruzko informazioa osatu:

Gizakiak eboluzio-prozesu luze baten ondorioz sortu ginen. Eboluzio-prozesu honi hominizazio deritzo, eta, horren bidez, gaur egun gainerako primateetatik bereizten gaituzten ezaugarriak hartu zituzten gure arbasoek apurka-apurka.

Hankabiko bihurtu ginenean, hots, eskuak erabili gabe bi hanketan ibiltzen hasi ginenean, eskuak libre geratu zitzaizkigun eta gure ikuseremua handitu zen.

Kontrajar daitezkeen erpuruekin, eskuak doitasun handiko pintza bihurtu ziren, objektuak manipulatu eta tresnak sortzeko.

Gure garuna handi eta konplexuagoa egin zenean, pentsatzeko eta hitz egiteko gaitasunak garatu genituen.

4. Ikertu:

Non eta noiz agertu ziren egungo gizakion lehen arbasoak?

5. Aukeratu zuzena:

Ardipithechusa gure arbasorik zaharrena dela uste da. Metro bat baino gehixeago neurtzen zuen, eta kimu samurrak, fruituak eta landare bigunak jaten zituzten. Hankabikoak ziren. Garun txikia zuten (350 cm^3), txinpanzeen antzekoa. Duela 4,4 milioi urte agertu zen.

Australopithecus mota ezberdinak daude, baina hankabikoak ziren denak. 1,5 metro inguruko altuera zuten eta garun txikia izaten jarraitzen zuten (450 cm^3). Duela 4 milioi urtetik aurrera bizi ziren.

Duela 2 milioi urteko Homo habilisa-k garun handiagoa zuen (600 cm^3). Espezie honen izenak gizon abila esan nahi du, tresnak fabrikatu zitzakeen lehen espeziea izan zelako.

Homo erectus-a Afrikatik irten zen lehen espezie izan zen. Garun handiagoa zuen (900 cm^3). Sua aurkitu zuen, eta hizkuntza sinplea erabiltzen zuela uste da. Duela 1,5 milioi urte agertu zen.

Homo antecessor-ak garun handiagoa zuen (1000 cm^3). Atapuercan (Burgosen) aurkitu ziren espezie honen lehen aztarnak, orain dela 800.000 urtekoak.

Neanderthalgo gizakia 200.000 urte ingurukoa da. Garun handixeagoa zuen (1.500 cm^3). Hildakoen lehen luperatzeak egin zituen lehen espeziea izan zen.

Gu, homo sapiens-ak, orain dela 195.000 urte agertu ginen. Artea eta hizkuntza garatu zuten lehenak garela dirudi.